

Том 6

**Геодезія та
землеустрій**

УДК 349.4:621.311.243

Артеменко М.А. студентка гр. ЗУК-17мп

Науковий керівник: Бегічев С.В., к.т.н., доцент кафедри землепорядкування, будівництва автодоріг та геодезії,

Ішутіна Г.С., к.т.н., доцент кафедри землепорядкування, будівництва автодоріг та геодезії

(Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро, Україна)

ПРОЦЕДУРА НАДАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ПІД СОНЯЧНІ ЕЛЕКТРОГЕНЕРУЮЧІ СТАНЦІЇ ЯК ФАКТОР СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ПОНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Наразі людство отримує 80% всієї енергії внаслідок спалення вугілля, нафти та нафтопродуктів, природного газу, торфу, які з часом виснажуються та через декілька сотень років можуть закінчитись. Отже розвиток та використання поновлюваних джерел енергії (ПДЕ), таких як енергія сонця, вітру, тепла землі або біологічного палива є актуальним вирішенням даної проблеми. Фахівці даної сфери роблять спроби створити пристрої, які конвертують поновлювані джерела енергії в електрику. Застосування альтернативних джерел енергії дозволить поліпшити стан навколишнього середовища і заощадити величезну кількість фінансових коштів.

Серед основних лідерів з розвитку ПДЕ є країни ЄС. На їх частку припадає майже 42% світового споживання ПДЕ, у той час як у США цей показник становить 13%, у Китаї – 9%, а в Японії –4%. Сьогодні частка ПДЕ у загальному споживанні енергії в ЄС становить близько 14% [1].

Активізація розвитку нових енергоефективних технологій – ПДЕ дозволяє підвищити енергетичну безпеку кожної держави. Перевагою ПДЕ є їх екологічність (практично не викидають парникові гази, оксиди сірки та азоту; не потребують утилізації відходів) та невичерпність (порівняно з нафтою, газом, вугіллям, сировиною для ядерної енергетики). Сьогодні питання впровадження енергоощадних технологій вироблення тепла і використання нетрадиційних і поновлюваних енергоджерел замість спалювання вуглеводневого палива стає життєво необхідним.

Для стимулювання розвитку та використання ПДЕ у країнах ЄС використовують [1]:

1) тарифи ринкової або підвищеної вартості за рахунок оподаткування традиційних енергоресурсів (природний газ, нафтопродукти, вугілля).

2) спеціальні тарифи на виробіток електроенергії з ПДЕ – «зелені» тарифи.

3) субсидування кінцевому споживачу (не виробнику) від 20% до 40% загальної вартості закупівлі енергоощадного обладнання для виробництва, передавання та споживання електроенергії з ПДЕ.

4) ефективні чинні державні програми з розвитку ПДЕ.

В Україні створено всі передумови для освоєння технологій на основі ПДЕ – наявність значного енергетичного потенціалу (вітрова, сонячна енергія; енергія малих річок, біомаси; геотермальна енергія та енергія доквілля), а також розвинена науково-технічна і промислова база. Ключовими факторами розвитку ПДЕ в Україні є необхідність поліпшення екологічної ситуації; вичерпність традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зниження імпорту енергоносіїв тощо.

Однією з причин зростання популярності будівництва сонячних електростанцій (СЕС) є досить швидкі терміни окупності таких проектів, а також можливість використання різних програм підтримки альтернативної енергетики, поширених у світовій практиці. З кожним роком здійснюється нарощування потужності сонячних електростанцій й одночасне зниження вартості їх впровадження.

В даний час в Україні вже активно впроваджують установку сонячних електростанцій (рис. 1), в тому числі на території Дніпропетровської області.

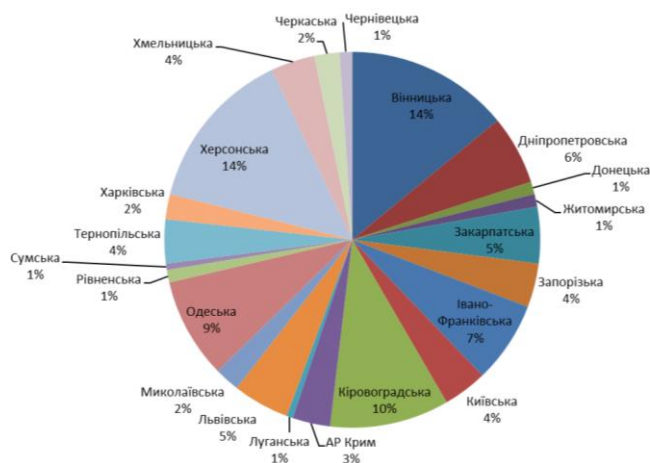

Рисунок 1 – Розподіл сонячних електростанцій в Україні за областями

В той же час необхідно відмітити фактори, які можуть стримуюче впливати на розвиток сонячних електрогенеруючих станцій. При виборі земельної ділянки під будівництво СЕС необхідно враховувати комплекс критеріїв:

- географічних (розташування населених пунктів, підприємств та дорожньої мережі);
- технічних (рельєф місцевості, розташування ЛЕП тощо);
- технологічних (ремонтно-обслуговуючі структури та утилізація відпрацьованих батарей).

Будь-який проект будівництва інженерних об'єктів передбачає відведення земельних ділянок. При відведенні земельних ділянок під СЕС в діючому нормативно-правовому забезпеченні можна відмітити ряд проблемних ситуацій, які пов'язані з категоріями землекористування, що потрапляють під розміщення СЕС та ЛЕП [2]. Ці питання необхідно розглядати на початковому етапі для уникнення проблем на етапі будівництва та експлуатації. Існують проблеми з придбанням або орендою земельної ділянки, що належать різним власникам. Ретельна перевірка кадастрових документів, прав власності та земельних угод дозволить уникнути проблем з обмеженнями щодо доступу до земель уздовж обраного маршруту транспортування енергії до споживача.

Також залишаються не вирішеними питання, що стосуються утилізації фотоелектричних сонячних модулів (панелей) після закінчення терміну їх служби. Використані, відпрацьовані сонячні модулі традиційно відносять к електронним сміттям, річний світовий обсяг якого в 2015 році склав 43,8 мільйона метричних тон. Прогнозується, що в 2018 році він зросте до 50 млн тон.

У зв'язку з тим, що ціни на компоненти сонячних електростанцій постійно знижуються, витрати на демонтаж об'єктів можуть надавати все більший вплив на економіку проектів, у зв'язку з тим, що їх частка у витратах життєвого циклу буде підвищуватися. Тому ефективний підхід до утилізації сонячних панелей важливий і з цієї точки зору.

Перелік посилань

1. Стан і перспективи розвитку малої гідроенергетики, сонячної, вітрової та інших джерел поновлюваної енергії зарубіжних країн та України. Київ: ДП «Національна енергетична компанія «УКРЕНЕРГО» – 2016. – 105 с.
2. Звіт про науково-дослідну роботу «Методологічні основи відведення земельних ділянок та використання земель енергетичної системи» (перший етап). Київ: КП „Київський інститут земельних відносин”, 2009. – 88 с.

УДК 528.4+332.3

Бендюженко Б.В., студент гр. 193м-18-1

Наукові керівники: Рябчій В.А., доцент кафедри БГГ,

Рябчій В.В., к.т.н., завідувач кафедри геодезії

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЙ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ДЕЯКИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Актуальність. У випадках, коли земельні ділянки надаються фізичним та юридичним особам у власність або користування, інколи виникає у визначенні ефективного цільового призначення та категорії земель, оскільки саме від цього залежать їх раціональне використання, податки або орендна плата щодо них.

Огляд останніх публікацій. Питанням поділу земель на категорії за цільовим призначенням займалося багато вчених, серед них можна виділити Мірошниченка А.М., Мартіна А.Г., але проблемні питання багатоцільового призначення земельних ділянок досі не вирішені.

Виклад основного матеріалу. Законодавством встановлено, що окрема земельна ділянка може відноситися тільки до однієї категорії за цільовим призначенням. Відповідно до частини 1 статті 19 Земельного кодексу України [1], землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії:

- а) землі сільськогосподарського призначення;
- б) землі житлової та громадської забудови;
- в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;
- г) землі оздоровчого призначення;
- г) землі рекреаційного призначення;
- д) землі історико-культурного призначення;
- е) землі лісогосподарського призначення;
- є) землі водного фонду;
- ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

При цьому, в межах певної категорії встановлюються види використання земельної ділянки. Відповідно до пункту 1.4 Класифікації видів цільового призначення (КВЦПЗ) [2], КВЦПЗ визначає поділ земель на окремі види цільового призначення, які характеризуються власним правовим режимом, екосистемними функціями, типами забудови, типами особливо цінних об'єктів.

Набувач права на земельну ділянку може визначити вид використання земельною ділянкою (крім земель сільськогосподарського призначення та земель оборони), але лише в межах категорії, це наведено у частині 5 статті 20 Земельного кодексу України [1]. Віднесення ж земель до певної категорії, згідно з частиною 1 статті 20 Земельного кодексу України [1], здійснюється на підставі рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень.

Наведена вище система працює, коли земельну ділянку можна чітко віднести до певної категорії, але виникають ситуації, коли земельну ділянку можна віднести до декількох категорій. Для Дніпропетровської області, прикладами вищезазначеної проблеми можуть слугувати земельні ділянки під базами відпочинку на березі р. Дніпро або Самара, оскільки вони можуть відноситися як до земель рекреаційного призначення (за видом використання земельної ділянки), так і до земель водного фонду та лісогосподарського призначення. Для земель водного фонду також може бути встановлений вид використання земельної ділянки для рекреаційних потреб. Звичайно, законодавством визначена пріоритетність земель, тоді земельна ділянка повинна бути

віднесена до тієї категорії земель, яка більш значуща, але при цьому, встановлюються види використання земельної ділянки лише в межах категорії і набувачу права на цю земельну ділянку зазначаються дозволені дії, які можуть виконуватися на ній. Якщо замовника робіт із землеустрою не влаштовує такий варіант, необхідно виконувати поділ земельної ділянки і розробляти відповідну документацію. У першому випадку виникає ситуація, коли земельна ділянка повинна використовуватися тільки в межах категорії не зважаючи на те, що її певна частина могла б мати інший правовий статус. Виходить, що земельна ділянка використовується не раціонально і, що важливо, податки або орендна плата теж збираються не ефективно за таку земельну ділянку. Другий випадок здається більш доречним, але для здійснення вищезазначених дій потрібні додаткові кошти і час, до того ж, поділ земельних ділянок не завжди можливо виконати. Тому було б доречно забезпечити можливість земельній ділянці мати декілька видів використання для забезпечення її ефективного використання і оподаткування.

Іншим випадком може бути ситуація, коли необхідно виконати об'єднання земельних ділянок, для цієї процедури необхідно, щоб земельні ділянки мали спільну межу і однакове цільове призначення. Тобто, у разі, коли декілька земельних ділянок мають різні цільові призначення, спочатку необхідно розробити проекти землеустрою щодо зміни цільових призначень цих ділянок, і тільки потім можна розробляти технічну документацію щодо поділу та об'єднання земельних ділянок. У цьому випадку, бажання набувача права не враховуються незважаючи на те, що його може влаштовувати правовий статус обох категорій. Все одно необхідні додаткові кошти та час для об'єднання земельних ділянок, інакше таке об'єднання не можливе і залишаться дві окремі земельні ділянки, тоді знову виникає проблема неефективного оподаткування і не раціонального використання земельної ділянки.

Висновки і пропозиції.

Згідно з чинним земельним законодавством, земельна ділянка не може відноситися до декількох категорій, хоча по факту користування, такі земельні ділянки зустрічаються доволі часто. У зв'язку з цим, пропонується доповнити чинні нормативно-правові акти України такими положеннями, щоб забезпечити можливість існування для однієї земельної ділянки декількох видів використання (в межах однієї або декількох категорій).

Перелік посилань

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page>.
2. Класифікація видів цільового призначення земель, затверджена наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 № 548 із змінами, внесеними наказом Міністерства аграрної політики та продовольства від 23.05.2017 № 261.

УДК 711.14(470.40-21)

Власова И.И., Латышева А.А., студенты гр. ЗИК-21

Научный руководитель: Тюкленкова Е.П. кандидат технических наук, доцент
(«Пензенский государственный университет архитектуры и строительства», г.Пенза, Россия)

КОМПЛЕКСНОЕ ОСВОЕНИЕ ТЕРРИТОРИИ Г. ПЕНЗЫ НА ПРИМЕРЕ «ГОРОДА СПУТНИКА»

В настоящее время всё большую актуальность приобретают вопросы существенного повышения обеспеченности населения жилыми помещениями и социальной инфраструктурой, за счёт комплексного освоения территорий как единственного механизма, позволяющего вводить в строй десятки миллионов квадратных метров жилья. Вследствие этого, прослеживается закономерность увеличения жилищной обеспеченности по мере удаления от исторического и экономического центра развития – города Пензы территорий.

Комплексное развитие территории является единственным способом быстрого и гармоничного развития города в целом. Потребность населения города на рынке недвижимости значительно изменились в сторону комплексных инфраструктурных решений.[1]

Окраина города и ближайшая подходящая территория, которая находится в пределах области, считается хорошим местом для застройки так называемого «города в городе», потому что для реализации данных проектов предоставлено буквально чистый холст, что дает возможность архитекторам, проектировщикам и застройщикам для реализации всего потенциала.

Самым масштабным проектом комплексного освоения территории на данный момент в Пензенской области является город «Спутник» (Рисунок 1) . Город Спутник – это микрорайон с яркими домами, уютными зелеными дворами и обустроенной набережной. Жилой район застройки проектируется в юго-западной части г. Пензы.

Проект «Спутник» прошел федеральный отбор проектов комплексного освоения территории в целях жилищного строительства и вошёл в состав 22 лучших проектов России. Под строительство нового микрорайона отведена территория в 273,5 га, площадь вводимого жилья составит 1 407 700 кв. м. [2]

Рисунок 1 - «Город Спутник»

Город Спутник расположен в живописном месте на берегу искусственного озера, которое окружает лес. Вокруг искусственного озера проложена спортивная тропа «Ритм», она оснащена беговыми и велосипедными дорожками, спортивной площадкой. Три деревянных моста соединяют тропу и бульварно-парковую зону с широкими

газонами, цветочными клумбами и малыми архитектурными формами. «Сердцем» Спутника является набережная (Рисунок 2), которая стала одним из любимых мест отдыха жителей и гостей микрорайона. В теплое время года функционирует светомузыкальный фонтанный комплекс, который не оставит равнодушным ни одного гостя микрорайона.

Рисунок 2 – Набережная

В Спутнике создается во всех смыслах комфортная среда: уютные квартиры, благоустроенные двory, развитая социальная и коммерческая инфраструктура.

На данный момент введено в эксплуатацию 48 домов, в целом насчитывающих около 600 тысяч кв. м. жилья. Идет строительство 6-го микрорайона. Каждый возведенный микрорайон имеет свои архитектурные и дизайнерские особенности.

За темпом строительства домов не отстает и социальная инфраструктура. Уже функционируют 3 детских сада, поликлиника. В 2017 году в Спутнике открылась современная инновационная школа, оборудованная по последнему слову техники на 1 100 мест, которая признана лучшей школой в Пензенской области. На территории созданы беговые дорожки, футбольное поле с искусственным покрытием, теннисный корт, волейбольная площадка и хоккейная коробка. [3]

Отдых и оздоровление жителей микрорайона обеспечивает дворец водного спорта «Дельфин» и спортивно-развлекательный комплекс «Город развлечений». Комплекс предлагает разнообразные спортивные направления, а также предоставляет прокат лыж и коньков в зимнее время года, прокат велосипедов и роликов летом на тропе здоровья, конные прогулки и обучение верховой езде, незабываемые полеты на воздушном шаре, площадку для игры в пейнтбол и пляжный комплекс. Для детей функционируют две большие современные детские площадки. [4]

Комплексное освоение территории является основным современным архитектурно-планировочным методом развития городов на основе единого проекта, включающего в себя жилищную, социально-культурную, торговую, транспортную и другую инфраструктуру.

Список литературы:

1. «Современный подход к комплексному освоению территории на примере г. Пензы». Белякова Е.А., Семенова С.В. Новый университет. 2014. No 11-12. 70-72с.
2. Рафик Ибрагимов: Как мы запускали Спутник. Информационно аналитический ресурс Penza-Post. [Электронный ресурс]. URL: <http://penza-post.ru/news/30-12-2016/18954> Дата обращения: 29.10.2018 г.
3. Журнал Town in Town ООО «Про Спутник» №6 2016-2017 -72с.
4. Официальный сайт г. Спутник [Электронный ресурс]. URL: <https://penza-sputnik.ru/> Дата обращения: 29.10.2018 г.

УДК 528.4

Гнідець О.А., студентка гр. 193м-18-1ФБ

Науковий керівник: Трегуб М.В., к.т.н., доцент кафедри геодезії

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Згідно з п. «г» ст. 19 Земельного кодексу України, землі рекреаційного призначення є однією з категорій складу земель.

Землі рекреаційного призначення – землі, призначені для організації короткострокового або довгострокового масового відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів, на яких обмежується або забороняється господарська та інша діяльність, що може негативно вплинути на природні комплекси та об'єкти природного або штучного походження, що мають особливе рекреаційне значення.

Рекреаційний потенціал України складає 9,4 млн. га (15,5 % території країни) в тому числі рівнинних рекреаційних ландшафтів — 7,1, гірських — 2,3 (у Карпатах — 1,9, в Криму — 0,4). Близько 7,8 млн га відносять до умовно придатних для рекреації земель (мають обмежене рекреаційне значення).

Напрями використання земель рекреаційного призначення:

- туристична інфраструктура
- сезонні види відпочинку
- спортивні змагання на державному і місцевому рівнях

Існують різні варіанти класифікації земель рекреаційного призначення в Україні. На державному рівні ці землі розподіляють за Класифікатором видів цільового призначення [1].

Автори статті «Визначення, склад і використання земель рекреаційного призначення в Україні»[3] П. Колодій та Ю. Дума класифікують землі рекреаційного призначення лише за складом на:

- а) призначені для короткочасного
- б) довгочасного відпочинку населення.

Рекреаційні землі (зони) для короткочасного відпочинку визначаються на землях населених пунктів, приміських, міських лісів, населених зон лісопарків, ботанічних, дендрологічних, зоологічних садів, національних природних парків, які є легкодоступними для населення. Рекреаційні землі (зони) для довгочасного відпочинку організуються за межами населених пунктів на значній відстані.

Дану пропозицію можна розглядати лише як окремий вид класифікації земель рекреаційного призначення.

М.В.Шульга у підручнику Земельне право України [2] класифікує землі рекреаційного призначення в Україні за складом та залежно від розташування; Також визначає різні функціональні зони:

- а) особливо охоронювана;
- б) пізнавальна;
- в) короткочасного відпочинку;
- г) обслуговування відвідувачів;
- д) господарського призначення.

Залежно від розташування розрізняють:

- а) землі, на яких розташовані зони оздоровчого відпочинку в межах населених пунктів;

- б) землі приміських та зелених зон;
- в) землі, на яких розташовані зони оздоровчого відпочинку населення за межами населених пунктів.

Ця класифікація дає можливість чітко розрізняти види земель рекреаційного призначення в Україні.

Висновки

У підтримку проаналізованих публікацій пропонується класифікувати землі рекреаційного призначення в Україні таким чином:

- За складом для короткочасного та довгочасного відпочинку населення
- За функціональним використанням (туризм, спортивні заходи)
- За розташуванням (в межах та за межами населених пунктів)
- За значимістю для населення (на державному та місцевому рівнях)

Перелік посилань:

1. Класифікація видів цільового призначення земель, затверджена Наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 № 548 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства від 23.05.2017№ 261
2. Земельне право України: Підручник / М. В. Шульга, Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.; — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 368 с.
3. Колодій П. Визначення, склад і використання земель рекреаційного призначення в Україні / П. Колодій, Ю. Дума, З. Кок // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. - 2015. - № 22(1). - С. 206-211.

УДК 528.4:349.4

Калина Ю.В. студентка гр. 193М-18-1

Науковий керівник: Рябчій В.В., к.т.н., завідувач кафедри геодезії

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Стаття 18 Закону України «Про оцінку земель» [1] виділяє нормативну грошову оцінку земель у межах населених пунктів, розташованих за межами населених пунктів та земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Відповідно до Методики нормативної грошової оцінки земель населених пунктів [2] інформаційною базою для нормативної грошової оцінки земель населених пунктів є затверджені генеральні плани населених пунктів, плани зонування територій і детальні плани території, відомості Державного земельного кадастру, інвентаризації земель та державної статистичної звітності. З цього виходить що, виділення оціночної території при проведенні нормативної грошової оцінки земель населених пунктів встановлюються із земельних угідь в межах адміністративно-територіальної одиниці.

Невизначеність меж багатьох населених пунктів є актуальною проблемою під час проведення нормативної грошової оцінки земель населених пунктів, оскільки межі населеного пункту фактично виділяють об'єкт проведення таких робіт, а розмір витрат на освоєння та облаштування території є прямо пропорційною величиною, що впливає на розмір базової вартості квадратного метру населеного пункту, що береться за основу розрахунку розмірів земельного податку, державного мита, орендної плати за землю тощо.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про оцінку земель» [1] нормативна грошова оцінка земельних ділянок використовується для визначення розміру земельного податку, державного мита при міні, спадкуванні та даруванні земельних ділянок згідно із законом, орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, вартості земельних ділянок площею понад 50 га для розміщення відкритих спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, а також при розробці показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. Тобто важливість нормативної грошової оцінки земель населених пунктів полягає в тому, що вона є основою для розрахунку земельного податку (орендної плати) та наповнення місцевих бюджетів.

Відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [5] генеральний план населеного пункту – містобудівна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту; детальний план території – містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території. Враховуючи мету та призначення зазначених видів містобудівної документації доцільно приймати для проведення нормативної грошової оцінки населеного пункту існуючий стан населеного пункту, який зазначено в містобудівній документації, зокрема існуючі межі, так як населені пункти можуть динамічно змінюватись в процесі свого розвитку. Слід зазначити, що джерело [5], встановлює, що на підставі затвердженого генерального плану населеного пункту розробляється план земельно-господарського устрою, який після його затвердження стає невід'ємною частиною генерального плану.

З точки зору земельного законодавства України, зокрема статті 173 Земельного кодексу України [6] межі району, села, селища, міста, району у місті встановлюються і змінюються за проектами землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць. Зміст та склад проектів землеустрою щодо

встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць затверджений в статті 46 Закону України «Про землеустрій» [5]. Відповідно до [5] проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних утворень розробляються з урахуванням затвердженої містобудівної документації.

Таким чином інформаційною базою щодо меж населених пунктів є матеріали містобудівної документації (генеральний план, плани зонування території тощо) та матеріали землевпорядної документації (проекти встановлення (зміни) меж населених пунктів). Проте відповідно до вимог чинного законодавства основою для розробки містобудівної документації є актуальна інформація щодо земельних угідь, розподілу земельних ділянок за власниками (користувачами), а основою для розробки проектів встановлення (зміни) меж населених пунктів є затверджена містобудівна документація. Виникає замкнене коло. Крім того, проблема встановлення населених пунктів часто впливає через відсутність погодження меж із суміжними адміністративно-територіальними одиницями, погодження меж населених пунктів часто триває роками.

Очевидно, що сучасний стан законодавства України містить недостатнє регулювання відносин щодо проведення робіт з визначення меж населених пунктів та дублює на законодавчому рівні підходи до визначення меж адміністративно-територіальних одиниць. Відсутність встановлених меж населених пунктів унеможливує проведення нормативної грошової оцінки, що тягне за собою втрати місцевих бюджетів через їх поповнення на основі застарілих даних нормативної грошової оцінки населеного пункту.

Висновки

Під час аналізу актуальних проблем інформаційної бази проведення нормативної грошової оцінки земель населених пунктів виявлено дублювання на законодавчому рівні підходів до визначення меж адміністративно-територіальних одиниць (з боку містобудівної та землевпорядної документації) та неможливість використання даних актуального обліку земельних угідь в межах населеного пункту.

Вирішення проблеми щодо встановлення меж адміністративно-територіальних одиниць полягає у відокремленні містобудівної та землевпорядної документації та визначенні чіткого верховенства інформації щодо меж населеного пункту в затверджених відповідно до чинного законодавства проектах землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів. Разом з тим, доцільно включити до процедури погодження проектів землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів висновки територіального органу містобудування та архітектури.

Після аналізу сучасного стану обліку земель встановлено, що використання актуальної інформації щодо земельних угідь при проведенні нормативної грошової оцінки земель населених пунктів, можливе лише після введення єдиної, повної та достовірної системи обліку земельних угідь.

Перелік посилань

1. Закон України «Про оцінку земель» від 28.06.2015 № 1378-IV. – [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Методику нормативної грошової оцінки земель населених пунктів» від 23.03.1995 № 213 [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995.
3. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001.
5. Закон України «Про землеустрій» від 22.05.2003 № 858-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003.

УДК 332.32

Купряшина Д.С., студентка гр.ЗиК-31

Евсеева Р.А., студентка гр.ЗиК-31

Научный руководитель: Тюкленкова Е.П., к.т.н., доцент кафедры «Землеустройство и геодезия»

(Пензенский государственный университет архитектуры и строительства, г.Пенза, Россия)

ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ОБСЛЕДОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ ПЕНЗЕНСКОЙ ОБЛАСТИ

Мониторинг земель, являясь составной частью мониторинга окружающей среды, выполняется на федеральном, региональном и локальном уровнях [1].

Земельный фонд в административных границах Пензенской области составляет 4335,2 тыс.га [2]. Общая площадь земель сельскохозяйственного назначения составляют 70,9% от общей площади земельного фонда области. Данный факт указывает на то, что Пензенская область находится среди ведущих сельскохозяйственных регионов в стране.

Но ухудшение экологической ситуации, состояния почвенного покрова и произрастающей на нем растительности, увеличивают значимость всестороннего анализа аспектов окружающей среды. На сегодняшний день происходит сокращение площадей сельскохозяйственных угодий. В связи с этим, возникла необходимость в специальном изучении особенностей зарастания заброшенной пашни, оценка видового состава растительности, перспектив их использования, а также проведения мониторинга почвенного плодородия.

По данным Министерства сельского хозяйства в настоящее время по Пензенской области не обрабатываемыми остаются 465 гектаров пашни [4]. Большая их часть расположена в Вадинском, Никольском, Шемышейском, Камешкирском и Сосновоборском районах.

Лесной мониторинг представляет собой систему наблюдений, оценки и прогноза состояния лесного фонда в целях эффективного управления и повышения их природоохранных функций.

По состоянию на 1 января 2014 года в Пензенской области земли лесного фонда составили 965 тыс. га, из них 915,3 тыс. га лесоустроены, в том числе 500 тыс. га или 55% относятся к защитным лесам и 415,3 тыс. га или 45% - к эксплуатационным[3].

К землям водного фонда относятся земли, покрытые поверхностными водами, сосредоточенными в водных объектах, а также занятые гидротехническими и иными сооружениями, расположенными на водных объектах.

Сурское водохранилище является самым крупным водоемом Пензенской области. Площадь Сурского водохранилища составляет 11 тыс. га, объем – 560 млн м³. Длина водохранилища – 27 км, средняя ширина – 3,9 км, средняя глубина – 5,1 м, наибольшая – 16,8 м, длина береговой линии – 109 км, средний годовой сток – 1510 млн м³.

Жители неоднократно устраивают незаконное строительство на прибрежной территории водохранилища, что приводит не только к нарушению законодательства, но и загрязнению водоема. Серьезный ущерб территории наносит свалка твердых бытовых отходов. С наступлением тёплого времени года становится много отдыхающих, и, уезжая, они оставляют весь мусор на берегу водохранилища, который в последствие попадает в воду, нужно проводить противоэрозионные работы, для того, чтобы остановить процесс размыва берегов. Проведение мероприятий по очистке и благоустройству прибрежной территории позволит решить некоторые экологические

проблемы Сурского водохранилища с целью уничтожения вредных веществ и поддержание чистоты в этой зоне отдыха.

Мониторинг земель заповедного и рекреационного назначения включает в себя комплекс мер и мероприятий, нацеленных на сохранение и защиту объектов, обладающих культурой и исторической ценностью.

Власти Пензенской области осуществляют контроль за охраной и мониторингом объектов этнического назначения, музеев, особо охраняемых природных территорий и более чем над 115 особо охраняемыми водными объектами.

Так, под охраной находятся музей Живой воды "ООО Кувака" в городе Каменка, святой источник «Семь ключей», Святой источник 40 мучеников Наровчатского района.

Несмотря на внимание, уделяющее охране и содержанию памятников культуры, многие из них до сих пор находятся в удручающем состоянии. Более чем 300 объектов культуры требуют проведения работ по их благоустройству и реконструкции. В Колешлейском, Беднодемьяновском и Бековском районах имеются нарушения в эксплуатации зданий и территорий, которые находятся в запущенном состоянии.

Результаты исследования памятников в пензенской области представлены на (рисунке 1).

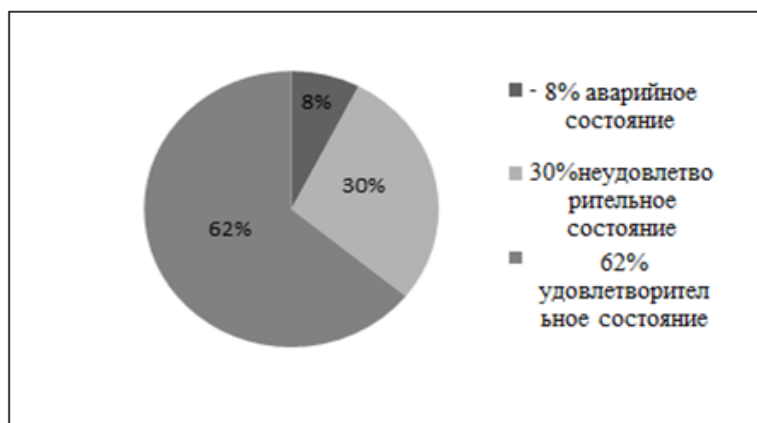

Рисунок 1. Состояние объектов культурного наследия области

С целью развития территорий памятников, рекомендуется максимально использовать возможности этих объектов для проведения различных культурных, общественных, политических и других мероприятий.

Таким образом, экологический мониторинг земель Пензенской области находится в удовлетворительном состоянии. Анализ некоторых подсистем мониторинга показал, что обследование земель является трудоемким и сложным процессом.

Список литературы

1. Доклад РОСРЕЕСТР «О состоянии и использовании земель в Пензенской области в 2016 году» (2017 год).
2. Официальный портал правительства Пензенской области/ [Электронный ресурс] // -URL: <http://www.pnzreg.ru> (Дата обращения 20.06.2018)
3. Официальный сайт Министерства сельского хозяйства Пензенской области [Электронный ресурс] // -URL: <http://www.mcx-penza.ru/govhelp> (дата обращения 04.11.2017).
4. Новости\ Комсомольская правда:/ [Электронный ресурс] // -URL: <http://www.penza.kp.ru/daily/24110/334645/> (дата обращения: 20.06.2018)
5. Ахунский лесхоз Пензенской области/ [Электронный ресурс] // -URL: <http://inpenza.ru/nature/ahunsky-forestry.php> (Дата обращения 20.06.2018).
6. Тюкленкова Е. П., Шапошников Н. А. Охрана и мониторинг территорий памятников культуры Пензенской области на примере музея-заповедника Тарханы / Молодой ученый. — 2016. — №19. — С. 219-222.

УДК 528.42+528.7

Лукас С.Ф. студент гр. 193м-17-1

Науковий керівник: Трегуб М.В., к.т.н., доцент кафедри геодезії
(НТУ «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)**ПРОВЕДЕННЯ АЕРОФОТОЗНІМАНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ
КВАДРОКОПТЕРА. АНАЛІЗ ТОЧНОСТІ ПРИВ'ЯЗКИ ОПОЗНАКІВ**

Сучасні технології швидко розвиваються та постійно вдосконалюються. З 1976-1978 рр. почалось використання GNSS-приймачів в геодезії, цифрова фотограмметрія розпочала свій розвиток з 1980 р, а з 2010 р. стало поширюватись використання безпілотних літальних апаратів при аерофотозніманні, у цей час у 2010 р. компанія Agisoft випустила програму PhotoScan що призначалася для фотограмметричної обробки цифрових зображень, створення геоприв'язаних 3D моделей, ортофотопланів і ЦММ.

Поєднання новітніх технологій GNSS-вимірювань, зйомки мультикоптером та обробки цифрових зображень суттєво економить час під час знімань об'єктів з великою площею.

Для аерофотозйомки ділянки сільськогосподарського призначення (ріллі) площею $S \approx 70000$ м було закріплено на місцевості 12 наземних опорних точок (опознаків) у вигляді пластикових тарілок $\varnothing 205$ мм та термодюбелів 10×70 мм. Опознаки було знято за допомогою двочастотного супутникового геодезичного приймача TOPCON PG-S1 і польового портативного контролера TOPCON GRS-1.

Час витрачений на закріплення точок та аерофотозйомку за допомогою квадрокоптера – 2 години.

Після проведення польових робіт, отримані дані вимагають досконалої обробки. Спочатку обробляються наземні мітки, при цьому, їх позиція повинна бути повністю скорегована [1].

Згідно з Інструкцією з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 висота перерізу рельєфу для топографічного плану масштабу 1:500 складає 0,5 м.

Середні похибки знімання рельєфу відносно найближчих точок геодезичної основи не повинні перевищувати за висотою:

1/4 прийнятої висоти перерізу рельєфу при кутах нахилу до 2° для планів масштабів 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500;

Точність планів оцінюється за розходженням положення контурів та висот точок, що обчислені по горизонталях, з даними контрольних вимірів.

Граничні розходження не повинні перевищувати подвоєних значень допустимих середніх помилок, і їх кількість не повинна бути понад 10% від загальної кількості контрольних вимірів. Ці результати враховуються при підрахунку середньої помилки.

Окремі результати контрольних вимірів можуть перевищувати подвоєну середню помилку, при цьому їх кількість не повинна бути більше 5% від загальної кількості контрольних вимірів, і їх слід виправляти.[2]

Як відомо з теорії похибок: m – середня квадратична похибка (СКП).

На практиці при обмеженій кількості вимірювань n СКП одного вимірювання m обчислюється за формулою Гаусса:

$$m = \sqrt{\frac{[\Delta^2]}{n}}, \quad (1)$$

де $[\Delta^2] = \Delta_1^2 + \Delta_2^2 + \Delta_3^2 + \dots + \Delta_n^2$.

Для характеристики точності вимірювань недостатньо вказати СКП, також важливо встановити - за якою кількістю вимірювань одержано її значення, тобто необхідно визначити СКП самої СКП

$$m_m \approx \frac{m}{\sqrt{2n}} \quad (2)$$

Фактично значення m_m дозволяє кількісно оцінити точність заміни стандарту на СКП.

$$n = 8 \rightarrow m_m = 0,25m \quad (3)$$

Оцінка точності за обмеженою кількістю вимірювань вважається надійною, якщо $m_m \leq 0,25m$. Цю умову можна виконати при $n \geq 8$. Мінімальна кількість спостережень для надійної оцінки точності $n = 8$. [3]

Аналіз точності виконано з використанням даних програмного забезпечення Agisoft PhotoScan і шляхом обробки в Microsoft Excel та внесені до таблиці.

Таблиця 1

Зведена таблиця аналізу точності прив'язки опознаків

	висота польоту над землею поверхнею 75 м				висота польоту над землею поверхнею 100 м				висота польоту над землею поверхнею 120 м			
	розширення, см/пікс. карта висот/ортофотоплан)	точність прив'язки опознаків в м, в пікс.)	фактична точність у плані відносно опознаків в (середньоквадратичне відхилення)	фактична точність по висоті відносно опознаків в (середньоквадратичне відхилення)	розширення, см/пікс. карта висот/ортофотоплан)	точність прив'язки опознаків в м, в пікс.)	фактична точність у плані відносно опознаків в (середньоквадратичне відхилення)	фактична точність по висоті відносно опознаків в (середньоквадратичне відхилення)	розширення, см/піксель карта висот/ортофотоплан)	точність прив'язки опознаків в м, в пікс.)	фактична точність у плані відносно опознаків в (середньоквадратичне відхилення)	фактична точність по висоті відносно опознаків в (середньоквадратичне відхилення)
12 опознаків в (інтервал 60 - 75 м)	7,68/1,92	0,019617 / 0,370	0,013 - 0,015	0,011	10,20/2,54	0,017196 / 0,328	0,013 - 0,015	0,0123	12,30/3,08	0,042163 / 0,287	0,016 - 0,018	0,031
6 опознаків в (інтервал 100 - 150 м)		0,013556 / 0,334	0,006 - 0,010	0,012		0,008526 / 0,333	0,010 - 0,014	0,010		0,006185 / 0,299	0,014 - 0,040	0,037
4 опознаки (інтервал 140 - 210 м)		0,006942 / 0,343	0,006 - 0,008	0,010		0,004739 / 0,334	0,008 - 0,013	0,014		0,206008 / 0,316	0,117 - 0,127	0,100

Проаналізувавши вищевказану таблицю рекомендую для зйомки рівнинної місцевості з кутами нахилу не більше 2° придержуватись таких вихідних параметрів: при висоті польоту 100 метрів інтервал встановлення опознаків 140 – 210 м; при висоті польоту 120 метрів інтервал встановлення опознаків 100 – 150 м. Перекриття фотознімків повздовжнє та поперечне повинно дорівнювати 80%.

Перелік посилань

1. Топографическая съёмка с использованием БПЛА (Електрон. ресурс) / Спосіб доступу: URL: https://bespilotnik.org/info/articles/2018/promyshlennyye_drony_dlya_professionalnoy_geodezii/.
2. Інструкція з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА-2.04-02-98) із змінами, внесеними згідно з Наказом Укргеодезкартографії № 90 від 27.07.1999.
3. Азаров Б.Ф., Карелина И.В. Решение задач по теории ошибок геодезических измерений: Методические указания для самостоятельной работы студентов, обучающихся по направлениям 270800 «Строительство» и 270100 «Архитектура»/ Алт. гос. техн. ун-т им. И.И. Ползунова. - Барнаул: Изд-во АлтГТУ, 2013 - 29 с.

УДК 528.4:332.3+711.14

Міщенко Т.С., студентка гр. 193м-17-1 ФБ

Науковий керівник: Рябчій В.В., завідувач кафедри геодезії

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПОРУШЕНИМИ ЗЕМЛЯМИ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

За часи змін та реформувань земельних відносин, стан земельного фонду Дніпропетровської області поступово погіршився, що надалі може призвести до істотних порушень земель та всього навколишнього середовища. Тому, на даний момент, особливої актуальності набуває питання раціонального управління та відновлення земель.

Метою даної роботи є виявлення особливостей управління порушеними землями на прикладі Дніпропетровської області та вивчення правового забезпечення пов'язаного з роботами щодо відновлення таких земель.

Поняття порушені землі визначає стаття 1 Закону України «Про охорону земель». Згідно з нею це землі, що втратили свою господарську та екологічну цінність через порушення ґрунтового покриву внаслідок виробничої діяльності людини або дії природних явищ. До основного способу відновлення таких земель слід віднести рекультивацию.

Охорона, відновлення, поліпшення стану та продуктивності порушених земель, як зазначає наукова література, здійснюється шляхом рекультивации порушених земель, що включає комплекс організаційних, технічних і біотехнологічних заходів.

Рекультивация земель – це комплекс організаційних, технічних, біотехнологічних і правових заходів, здійснюваних з метою відновлення ґрунтового покриву, поліпшення стану та продуктивності порушених земель. Під час проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних з порушенням ґрунтового покриву, відокремлена ґрунтова маса підлягає зняттю, складуванню, збереженню та перенесенню на порушені або малопродуктивні земельні ділянки відповідно до робочих проектів з рекультивации порушених земель та підвищення родючості ґрунтів [1].

За відсутності в Україні спеціального правового акту з питань рекультивации земель остання здійснюється відповідно до законодавства колишнього СРСР, яке не суперечить законодавству України. Зокрема, технологічні питання здійснення рекультивации земель регулюються державними стандартами, до яких належать ГОСТ 17.4.2.01-81 «Охорона природи. Ґрунти. Номенклатура показників придатності порушеного шару ґрунтів для землювання»; ГОСТ 17.5.3.04-83 «Охорона природи. Землі. Загальні вимоги до рекультивации земель»; ГОСТ 17.5.1.02-85 «Охорона природи. Землі. Класифікація порушених земель для рекультивации»; ГОСТ 17.5.3.06-85 «Охорона природи. Землі. Вимоги до визначення норм зняття родючого шару ґрунту при здійсненні земляних робіт».

За різноманітністю і значимістю природних ресурсів Дніпропетровська область є однією з найбагатших в Україні. Основний фонд ґрунтового покриття Дніпропетровської області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару і механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих [4].

Переважна частина промислово порушених земель перебуває у користуванні промислових підприємств, що визначає їх пряму відповідальність за проведення рекультивации порушеними ними земель.

До екологічних проблем, пов'язаних з земельними ресурсами області, також необхідно віднести: утилізацію відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної

та інших галузей промисловості; поводження з відходами I-III класів небезпеки; організацію контролю радіаційної безпеки щодо впливу на навколишнєприродне середовище АЕС, об'єктів з радіоактивними відходами, під час ліквідації накопичувачів (хвостосховищ) відходів виробництв з підвищеними рівнями радіоактивності та рекультивації земель, що мають радіоактивне забруднення; проблеми природно-заповідного фонду.

Таблиця

Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі

Землі	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Порушені, га	-	162,7	62,0	-	-
% до загальної площі території	-	5,1	1,9	-	-
Відпрацьовані, га	-	102,7	1,7	-	-
% до загальної площі території	-	3,3	0,05	-	-
Рекультивовані, га	217,5	2,0	-	2,0	2,0
% до загальної площі території	6,8	0,1	-	0,1	0,1

Крім того, існує низка законодавчих не доопрацьовань, які негативно впливають на управління порушеними землями. Так, наприклад, в Україні відсутні оновленні спеціальні нормативно-правові акти з питань рекультивації земель, і тому остання здійснюється відповідно до законодавства колишнього СРСР; присутня неврегульованість нормативно-правових актів України щодо поводження з відходами; відсутність підзаконних нормативно-правових актів щодо впровадження: Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів із закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі – ОВД), зокрема: не затверджені вимоги до змісту і форми звіту про громадське обговорення, а також положення про експертну комісію з ОВД та порядок ведення реєстру експертів з ОВД тощо.

Рекультивація порушених земель є провідним заходом щодо відновлення земель. Нормативно-правові акти України, що регулюють питання з рекультивації земель, оцінку впливу на довкілля та контроль за виконанням наведеного вище, потребує подальшого розвитку та змін задля покращення управління порушеними землями.

Перелік посилань

1. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III із змінами, внесеними Законом України від 20.03.2018 2354-VIII.
2. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV із змінами, внесеними Законом України від 23.05.2017 2059-VIII.
3. Лісова Т.В. Рекультивація земель як основний захід їх відновлення/ Т.В. Лісова. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/5_2017/part_1/22.pdf
4. Екологічний паспорт Дніпропетровської області за 2017 р., затверджений головою Дніпровської обласної державної адміністрації 25.06.2018р. – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/eco_passport/2017/%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%90%D0%A1%D0%9F%D0%9E%D0%A0%D0%A2_2017.pdf

УДК 528.4:349.4

Назаренко К.Р. студентка гр. 193м-17-1

Науковий керівник: Рябчій В.В., к.т.н., завідувач кафедри геодезії

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Актуальністю теми є беззаперечною, оскільки на різних рівнях підтверджена необхідність зміни адміністративно-територіального устрою України для її стабільного та економічного розвитку.

У країнах Європи вже проведена реформа децентралізації. З середини 2015 р. вона розпочалась і в Україні, головними пунктами (метою) якої є:

- створення спроможних до розвитку територій;
- забезпечення якісними послугами населення;
- створення умов для кадрового зростання в місцевому самоврядуванні [2].

Насамперед, наведемо, що таке децентралізація – це передача повноважень і бюджетних надходжень від державних органів влади до органів місцевого самоврядування. Метою реформи місцевого самоврядування є забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення, тобто наділення територіальних громад більшими ресурсами і мобілізація їх внутрішніх резервів [4].

Для створення об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) існує принципові умови:

- добровільне об'єднання громад;
- можливість після об'єднання бути спроможними [3].

Ці головні умови відслідковуються у таких нормативно-правових актах України:

1. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17.06.2014 № 1508-VII.

2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 № 157-19.

3. Закон України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 № 595-VIII.

4. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації проведення перших виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 04.09.2015 № 676-19.

5. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 22.12.2014 № 79-VIII.

6. Методика формування спроможних територіальних громад, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214.

Важливими у цьому переліку є Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Методика формування спроможних територіальних громад», в яких зазначаються такі принципи добровільного об'єднання територіальних громад [2, 5]:

- конституційності та законності – об'єднання територіальних громад повинно проходити згідно з існуючими законами;
- добровільності – території міських, сільських та селищних рад не повинні примусово бути приєднані до ОТГ;
- економічної ефективності – під час визначення меж ОТГ та приєднання додаткових міських, сільських та селищних рад, необхідно звертати увагу на природні, історичні, етнічні та культурні, соціально-економічні та інші особливості;

– державної підтримки – держава здійснює інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до ОТГ;

– повсюдності місцевого самоврядування – територія ОТГ повинна бути цілісною (не мати ексклавів інших ОТГ) та мати власний представницький орган;

– прозорості та відкритості – ОТГ повинна надавати доступ до публічної інформації;

– відповідальності.

Автори Мельничук А. і Остапенко П. [1] наводять свої особливості проведення реформи децентралізації в Україні, де поділяють їх на певні етапи. Головною особливістю цієї реформи є «знищення» (реорганізація) такої одиниці адміністративно-територіального устрою, як район, та його заміна на ОТГ.

Наведемо основні показники щодо формування ОТГ. Станом на 12.11.2018 р., за даними офіційного державного сайту [5] в Україні налічується 721 вже сформованих ОТГ і 124, що мають утворитись після проведення виборів 23.12.2018 р. З 721 створених ОТГ, які мають спільним бюджет та вже сформували всі відповідні служби для реалізації власних та делегованих державною повноважень, 159 утворено у 2015 р., 207 – у 2016, 299 – у 2017 і 56 було утворено протягом 11 місяців 2018 р. Де-юре це вже цілком самостійні ОТГ, які провели перші місцеві вибори голови та депутатів і формують свої виконавчі органи. Територія утворених ОТГ в Україні становить 197846 км², що складає 34,25 % від загальної площі України.

Враховуючи аналіз наведеної інформації, реформа децентралізації необхідна у зв'язку з новим етапом розвитку держави. Безпосередньо для інженерів-землепорядників постають нові можливості та перспективи професіонального зростання під час виконання робіт із землеустрою щодо передачі земель сільськогосподарського призначення у комунальну власність для ОТГ.

Перелік посилань

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5.02.2015 № 157-VIII із змінами, внесеними Законом України від 03.04.2018 2379-VIII.

2. Мельничук А. Децентралізація влади: реформа № 1 / А. Мельничук, П. Остапенко. – К. : ЦОП «Глобус». – 2016. – 35 с.

3. Методика формування спроможних територіальних громад, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2015 № 124 із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 № 662.

4. Міжнародний центр Перспективних досліджень [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – [Внутрішня економіка]. – Режим доступу: <http://icps.com.ua/sut-reformy-detsentralizatsiyi--spromozhnist-rehioniv-samostiyno-zarakhunok-vlasnykh-resursiv-vyrishuvaty-pytannya-mistsevoho-znachennya/> (дата звернення 12.11.2018). – Назва з екрана.

5. Об'єднані громади: перелік та основні дані [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – [Прес-центр ініціативи «Децентралізація»]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/gromada> (дата звернення 12.11.2018). – Назва з екрана.

УДК 528.4

Таран Д.В. студент гр.193м-17-1

Науковий керівник: Трегуб М.В., к.т.н., доцент кафедри геодезії

(Національний технічний університет “Дніпровська політехніка”, м. Дніпро, Україна)

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЗЕМЕЛЬ ПРОМИСЛОВОСТІ

Мета цієї статті полягає у визначенні особливостей в чинному законодавстві щодо земель промисловості та впровадження заходів для поліпшення вимог екологічної безпеки.

Завдання: Визначити поняття земель промисловості на законодавчому рівні. Поліпшення механізму забезпечення вимог екологічної безпеки при використанні земель промисловості.

Основна частина: Згідно зі ст. 19 Земельного кодексу України землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення становлять самостійну категорію земель [1]. Відповідно до ст. 65 Кодексу такими землями визнаються земельні ділянки, надані в установленому порядку підприємствам, установам та організаціям для здійснення відповідної діяльності. Порядок їх використання встановлюється законом. Зазначимо, що землі промисловості є окремим видом земель у складі вищезазначеної категорії земель. За ст. 66 Земельного кодексу до них належать землі, надані для розміщення й експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель і споруд промислових, гірничодобувних, транспортних та інших підприємств, їх під'їзних шляхів, інженерних мереж, адміністративно-побутових будівель, інших споруд. Таким чином, основне цільове призначення земель промисловості полягає в тому, що вони використовуються або призначені для забезпечення діяльності промислових підприємств, а також експлуатації об'єктів промисловості.

Варто підкреслити, що специфіка експлуатації земель промисловості зумовлена:

- особливостями функціонування розташованих на них об'єктів, призначенням яких є обслуговування несільськогосподарських потреб;
- специфічним статусом суб'єктів, яким вони надаються.

На сьогодні прийнято низку законів України, які регламентують правовідносини з використання земель цієї категорії, проте, спеціального Закону “Про землі промисловості” досі не прийнято. Крім того, в чинному законодавстві відсутні єдині вимоги екологічної безпеки використання земель промисловості. У той же час зазначені землі найчастіше зазнають негативного впливу порівняно з іншими видами земель. Ось чому суб'єкти земельних відносин зобов'язані здійснювати їх охорону найбільш інтенсивно.

Користування землями промисловості пов'язане зі шкідливістю виробничої діяльності об'єктів, розташованих на них, що в багатьох випадках вимагає запровадження захисних заходів – створення охоронних, санітарно-захисних та інших зон. Екологічні вимоги до функціонування таких господарських та інших об'єктів чинне законодавство поділяє на загальні та спеціальні. До перших належить установлення санітарно-захисних зон, які покликані створити бар'єр між житловою забудовою й зазначеними господарськими об'єктами. Спеціальні поширюються лише на окремі категорії промислових підприємств, конкретизуючи більш суворі екологічні вимоги.

Для поліпшення механізму забезпечення вимог екологічної безпеки при використанні земель промисловості доцільно:

- впроваджувати екологічно ефективне виробництво й екосистемний підхід;

- стимулювати суб'єктів господарювання до застосування ресурсозберігаючих та енергоефективних технологій (шляхом, наприклад, зменшення розміру земельного податку) і природоохоронних систем;
- ширше залучати еколого-економічні інструменти (страхування, аудит тощо) й сертифікацію;
- розробляти методології визначення ступеня екологічного ризику для навколишнього природного середовища, пов'язаного з виробничою діяльністю екологічно небезпечних об'єктів.

Необхідно враховувати також дані земельного моніторингу й прогнозувати екологічні ризики при запровадженні стратегічної екологічної оцінки планів і програм різних секторів промисловості. Забезпечення екологічної безпеки земель промисловості потребує подальшого вдосконалення правових приписів і внесення відповідних змін і доповнень до чинного законодавства України.

В основі формування гірничо-металургійного комплексу України лежала прив'язка промислових об'єктів до джерел сировини. При цьому при будівництві підприємств гірничодобувної й металургійної промисловості до останнього часу керувалися переважно економічними й оборонними інтересами без необхідного врахування важливих чинників екологічної небезпеки для людей, які мешкають у даній місцевості [2]. Як наслідок – висока концентрація великих металургійних заводів, підприємств з відкритого й підземного добування корисних копалин, збагачувальних комбінатів, підприємств важкої й добувної промисловості, які здійснюють найбільше навантаження на довкілля в областях Східної України (Запорізькій, Кіровоградській, Луганській, Донецькій і Дніпропетровській) [2].

Висновки: Отже, проектування промислових підприємств на територіях, раніше порушених внаслідок господарської діяльності, повинно здійснюватися з метою недопущення заподіяння шкоди навколишньому середовищу, тому мають бути передбачені додаткові екологічні вимоги. На законодавчому рівні повинен здійснюватися облік специфічних екологічних особливостей промислових й інших регіонів, скільки в різних регіонах екологічна ситуація суттєво відрізняється. Саме в екологічному законодавстві має бути передбачена ієрархія екологічних проблем, визначення їх пріоритетного характеру для регіону. Наголосимо, що при плануванні природоохоронної діяльності на промислових підприємствах повинні бути враховані не лише регіональні екологічні проблеми територій їх місцезнаходження, а й шляхи і засоби їх поетапного вирішення. Вагоме значення для правового забезпечення охорони навколишнього середовища у промисловості має врахування екологічних регіональних особливостей при формуванні територіальної структури виробництва, що передбачає врахування спеціалізації, оскільки її зміни викликають зворотній вплив на структуру виробництва, технологію і вироблену продукцію, скорочення “брудних” галузей промисловості, створення виробництв з вироблення екологічно чистої продукції. Зазначене дозволить зменшити забруднення навколишнього середовища промисловими підприємствами, підвищити ефективність природоохоронної діяльності підприємств.

Перелік посилань

1. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III (Електрон. ресурс) / Спосіб доступу: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. Барбашова Н. В. Правове забезпечення екологічної безпеки в процесі здійснення господарської діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.06 спец. “Аграрне, земельне, екологічне, природоресурсове право” / Н. В. Барбашова. – К., 2002.

УДК 528.4:332.3

Чайка Т.М., асистент кафедри геодезії

(Національний технічний університет “Дніпровська політехніка”, м. Дніпро, Україна)

АНАЛІЗ НАПРЯМІВ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ

Потужний потенціал України має забезпечуватися ефективним та раціональним використанням усіх наявних природних ресурсів. Так, на одній території потрібно поєднувати сумісне функціонування аграрного та промислового комплексів. Останнім часом це зробити стає все складніше, адже вагоме місце серед промисловості нашої країни посідає видобувна промисловість, яка потребує значних площ, необхідних для функціонування підприємств, і відведення земельних ділянок для розташування твердих відходів виробництва, а саме відвалів та териконів (відвали конічної форми, що є найбільш розповсюдженими), кількість яких зростає.

Отримання земельної ділянки для користування надрами відбувається після розроблення робочого проекту землеустрою, що передбачає обов'язкове проведення рекультивації порушених земель [1]. Такий статус землі здобувають через створення на них териконів, без яких неможливим є виробничий процес. Для проведення рекультивації порушених земель застосовується комплекс заходів, які передбачають повернення ґрунтового покриву, знятого з поверхні під час проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, на попереднє місце [1]. Тобто такі дії повинні призводити до повернення території її довиробничого стану та попереднього використання. Хоча, це є задачею і першочерговою, втім практично не можливою для земельної ділянки, на якій був розташований гірничий відвал, тому що, в такому випадку, рекультивації буде підлягати лише вона. Але цього буде недостатньо. Навіть, не дивлячись на те, що навколо терикону було встановлено санітарно-захисну зону, розмір та межі якої розраховуються та встановлюються на підставі проведених вишукувань, спостережень та лабораторних дослідів стосовно якості повітря, забруднення підземних вод та забруднення ґрунтів. Ці показники не лишаються локальними, під значним впливом таких явищ, як вітряна, водна, яружна і площинна ерозії та горіння, які розповсюджують їх негативний вплив за визначені межі на суміжні території.

Тому, узагальнюючі вище наведене, рекультивацію слід проводити не як спосіб повернення території її первинного вигляду, а як шлях до повторного використання земельних ділянок з новими можливостями. Нові напрями розвитку території дають значні результати для нових інвестицій і вирішення урбаністичних питань з найкращими показниками сталого розвитку земельних площ.

Для того, щоб обрати найбільш раціональні напрями проведення рекультивації, необхідно враховувати найліпше поєднання чинників, що притаманні для кожного окремого об'єкту.

У випадку, коли об'єкт знаходиться поблизу із діючим підприємством, до складу якого входять діючі терикони та водовідстійники або, якщо це є один із териконів підприємства, що вирішено ліквідувати, а поруч створено новий, то найліпшими із методів можливо обрати такі: озеленення території чи використання наявних площ під розташування альтернативних джерел енергопостачання. Такі зміни облаштування території доцільно впроваджувати оскільки залишається негативний вплив на довкілля та його цілковите припинення неможливе.

Озеленення території дасть змогу розширити зелені зони міст, та, якщо обрати ті види рослин, що мають властивості найкраще поглинати пил та збирати осідаючі хімічні речовини, значно покращити екологічний стан місцевості.

Найкращім чином у цих випадках площі будуть використані під розташуванням засобів джерел альтернативного отримання енергії. Адже для цього є все необхідне: наявні значні площі, відсутня щільна забудова і незначна відстань до споживачів. Так, використання сонячної енергії стає можливим і на місці розташування колишніх відвалів, і у межах їх охоронних зон. Оскільки терикони будують з підвітряних сторін до будівель та споруд підприємств або ж до населених пунктів, то вітрогенератори можливо встановлювати або ж в санітарно-охоронних зонах діючих териконів, або ж на території самих підприємств, а системи накопичення енергії розташувати на місці колишнього терикону.

У випадках, коли підприємство не працює, а терикон залишилися, доцільно розвивати таку галузь, як промисловий туризм. Для цього необхідно враховувати висоту терикону, його форму, структуру породи з якої він складається та швидкість вітру, що призводить до здування пилу Чому це так важливо? Ці показники впливають на схильність до горіння, виділення шкідливих хімічних елементів, у тому числі й радіаційних, осипання та інколи й вибуху.

Якщо ж терикон або залишається майже незмінним, або його висоту зменшують завдяки методам технічної рекультивації до безпечного рівня, що дозволяє створити безпечні умови для тривалого та регулярного перебування людей, роботи стосовно проведення моніторингу даного об'єкту повинні вестися з посиленою відповідальністю за точність та своєчасність.

Впровадження промислового туризму дасть змогу приваблювати туристів, що в свою чергу тягне за собою будівництво готелів, магазинів, місцевих автостанцій та інше. Це також активно збільшить кількість робочих місць. Тим паче що наявні інженерні комунікації та транспортна доступність. В поєднанні з використанням електроенергії альтернативних джерел, це є досить вигідним використанням ресурсів.

Більш продуктивним і ефективним використанням земельних ресурсів під забудову буде використання їх для облаштування технопарків та індустріальних парків. Оскільки промислова зона все ж таки має вагомий вплив на довкілля. Розташування садибної чи дачної забудови буде логічно вірним у випадку загального припинення локального виробництва і за умови значної відстані до суміжних підприємств та приведення всіх впливових екологічних показників до відповідних норм. Адже такий вид забудови передбачає не тільки довгочасне перебування людей, але й використання цих земель для їх власних потреб.

Тому, враховуючи вище наведене та швидкі темпи впровадження інноваційних технологій у процесі життєдіяльності населення, проведення рекультивації порушених земель пропонується проводити як комплекс заходів спрямованих на відновлення територій з новими потужностями їх використання. Також, слід зазначити, що при будь-якому з обраних напрямів проведення рекультивації порушених земель необхідно проводити їх моніторинг.

Перелік посилань

1. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III із змінами, внесеними Законом України від 20.03.2018 2354-VIII.

УДК 349.4

Юревич Т.А., студентка гр. 193м-17-1 ФБ

Науковий керівник: Трегуб Ю.Є., асистент кафедри геодезії

(Національний технічний університет “Дніпровська політехніка”, м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЕКТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ САНІТАРНО-ЗАХИСНИХ ЗОН

Відповідно до [1] серед видів документації із землеустрою є проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж обмежень у використанні земель. Зміст, склад та процедура розроблення такого проекту не визначена чітко на законодавчому рівні. З відміною в Україні екологічної експертизи та введенням нової процедури – оцінка впливу на довкілля, ситуація з чітким переліком документів, що повинні увійти в проект ускладнилася.

Проект землеустрою щодо організації та встановлення санітарно-захисної зони включає обґрунтування пропонованої (нормативної або розрахункової) межі санітарно-захисної зони, заходи щодо охорони навколишнього природного середовища, пропозиції з озеленення та благоустрою території режимоутворюючого об'єкта та санітарно-захисної зони, а також внесення пропозицій щодо забезпечення зменшення негативного впливу господарського чи промислового об'єкту на прилеглу житлову забудову.

Розроблення проекту землеустрою щодо організації та встановлення санітарно-захисної зони складається з таких етапів:

1. Підготовчий. Збір необхідної вихідної інформації про режимоутворюючий об'єкт та прилеглу до нього територію, про рівень забруднення навколишнього середовища, розу вітрів конкретної місцевості.

2. Визначення та обґрунтування розмірів санітарно-захисної зони навколо режимоутворюючого об'єкта. Розмір санітарно-захисних зон визначається двома шляхами – нормативний (визначений у нормативно-правових актах України відповідно до класу шкідливості підприємства) [2] і розрахунковий (виконується Інститутом громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМНУ в залежності від рівня концентрації шкідливих речовин у навколишньому природному середовищі).

3. Визначення розмірів збитків власників земельних ділянок, які потрапляють в санітарно-захисну зону відповідно до [3].

4. Геодезичний. Винесення в натуру (на місцевість) кутів повороту меж санітарно-захисної зони та закріплення її. Але так як частіше за все розмір санітарно-захисної зони встановлюється як радіус від джерела забруднення, то методику виконання геодезичного встановлення на місцевості чітко визначено у [4].

5. Землевпорядний. Складання усіх матеріалів до проекту землеустрою, розроблення кадастрового плану санітарно-захисної зони.

6. Погодження проекту землеустрою щодо організації та встановлення санітарно-захисної зони з відповідними службами.

7. Затвердження проекту землеустрою щодо організації та встановлення санітарно-захисної зони відповідним органом місцевого самоврядування.

Розроблення проекту землеустрою щодо організації та встановлення санітарно-захисної зони, якщо є її нормативний розмір зводиться до розроблення типового проекту землеустрою.

У разі ж, коли розмір санітарно-захисної зони, яку необхідно встановити, визначається розрахунками, розроблення проекту землеустрою дещо ускладнюється. По-перше, збільшується термін розроблення такого проекту землеустрою, по-друге потрібно до проекту додавати відповідне обґрунтування розрахованого розміру санітарно-захисної зони, яке чітко пояснює чому визначено саме такий розмір, а не інший.

Крім, того, розрахунки повинні враховувати при визначенні розмірів будь-яких обмежень у використанні земель значну кількість факторів впливу [5].

Перелік посилань

1. Закон України «Про землеустрій» № 858-IV від 22.05.2003.
2. ДБН Б.2.2-12:2018 "Планування і забудова територій".
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам» № 284 від 19.04.1993.
4. Рябчій В.А. Методика проектування та винесення на місцевість меж зон обмежень точкових об'єктів / Рябчій В.А., Рябчій В.В., Трегуб М.В., Янкін О.Є. // Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник. – К., КНУБА, 2018. – Вип. 67. – С. 413-423.
5. Петраковська О.С. Систематизація факторів, що впливають на визначення розмірів обмежень у використанні земель / О.С. Петраковська, Ю.Є. Трегуб // Інженерна геодезія: Наук.-техн. зб. – К., 2018. – Вип. 65. – С.92-103.